

Σεκτοποιημένος ευσεβισμός ή ορθόδοξη πνευματικότητα;

/ [Πεμπτούσία](#)

Πριν απαντήσει η Εκκλησία σήμερα στο κεφαλαιώδες τούτο ερώτημα, θα πρέπει να είναι αποφασισμένη να εγκύψει στην αυτοσυνειδησία της, να κάνει τη νεότερη ιστορική της αυτοκριτική και να καταστεί, εφόσον χρειαστεί, δυσάρεστη σε κείνους που προσπαθούν να την προσαρμόσουν στα δικά τους, εφάμαρτα, αντορθόδοξα και πολύμορφα εκκοσμικευτικά δεδομένα. Μια απάντηση σοβαρή, υπεύθυνη και πνευματική θα στοιχίσει εξάπαντος σε πολλά επίπεδα και θα επιφέρει συγκρούσεις σε πολλά μέτωπα.

Η σεκτοποίηση και η πουριτανική περιχαράκωση είναι χαρακτηριστικό που προσιδιάζει κατά κύριο λόγο στις αιρετικές παρασυναγωγές, όπως βλέπουμε το φαινόμενο να διατρέχει την εκκλησιαστική ιστορία. Αυτό σημειώνεται εισαγωγικά σε αντιδιαστολή με την ανοιχτότητα και τον αέρα της αγαπητικής ελευθερίας που

πνέει μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας του Χριστού, η οποία *συμπαθεί, συγχωρεί*, αγκαλιάζει και μεταμορφώνει τον σύμπαντα κόσμο στην πορεία του κτιστού είναι προς την εσχατολογική του εξανάσταση.

Το πρόβλημα των αιρέσεων και των σχισμάτων, βέβαια, έχει το θετικό – αν θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε έτσι – στοιχείο της εξόφθαλμης απόσχισής τους από τη λειτουργική κοινωνία με τις κανονικές Τοπικές Ορθόδοξες Επισκοπές, οπότε τα πράγματα καθίστανται πλέον διαφανή και ευχερή, τουλάχιστον ως προς την επίσημη και πρώτη αντιμετώπισή τους αναφορικά με την προστασία του λαού του Θεού και την αμυντική και θεραπευτική ποιμαντική τακτική απέναντι στα νοσούντα μέλη του Σώματος του Κυρίου.

Ο βαθμός δυσκολίας, όμως, αυξάνει επικίνδυνα, όταν πρόκειται για συγκροτήσεις ομάδων εντός της επίσημης Εκκλησίας, οι οποίες πραγματώνονται πολλές φορές στο όνομα και για την προστασία της ίδιας της Ορθοδοξίας της. Είναι προφανές ότι εδώ τα πράγματα καθίστανται δυσχερέστατα, όχι μονάχα για τον εντοπισμό της προβληματικότητάς τους από την Εκκλησία και την εξ αυτών αλλοίωση της ταυτότητάς της, αλλά και για τον αυτοπροσδιορισμό των ιδίων των εμπλεκομένων σε αυτές τις διάτρητες *παρασυνάξεις*, εφόσον δεν διαισθάνονται τη στρεβλωμένη τους πνευματικότητα. Θα λέγαμε μάλιστα ότι η ελλιπής τούτη ενσυναίσθηση των εν λόγω ατόμων συντηρείται πολλάκις από τη σιωπηρή ανοχή ή και την επευφημία της ίδιας της Εκκλησίας!

Όλα τούτα φαντάζουν κάπως θεωρητικά, ωστόσο η ορατή και απτή πραγματικότητα τα επικυρώνει μέρα με τη μέρα. Το δυστύχημα εν προκειμένω είναι ότι δεν συνιστά μονάχα ευθύνη των ενεχομένων στις παρεκκλησιαστικές ομάδες η διαιώνιση της σκολιάς τούτης κατάστασης, αλλά προπαντός της ίδιας της Εκκλησίας, η οποία προφανώς ταλανίζεται από εσωτερικούς διχασμούς, ενδοαλληλοσυγκρουόμενες τάσεις και απροσδιοριστία αυτοσυνειδησίας, εφόσον και στις ηγετικές της ακόμη θέσεις απαντώνται άτομα προερχόμενα ή φίλα προσκείμενα στους χώρους των οργανώσεων αυτών.

Το αντεπιχείρημα της εγκόλπωσης των πάντων εντός της μητρός Εκκλησίας εξαιτίας των αντίστοιχων ενστικτωδών αισθημάτων από τον χώρο της φυσικής πραγματικότητας ή της περίθαλψης των ασθενούντων μελών της προς πρόληψη εξόδου από τον σωτηριώδη της χώρο και παράδοσής τους εν είδει βοράς στο στόμα του αρχεκάκου εχθρού (σε καταχωρημένες και πρόδηλες αιρέσεις, έτερα θρησκευματα ή και τον αθεϊσμό ακόμη), μπορεί μεν να έχει κάποια λογική ή ποιμαντική βάση, αλλά δεν μπορεί να αποτελεί τόσο καθοριστικό λόγο, ώστε να διαιωνίζονται σκιώδεις καταστάσεις μέσα στον κατεξοχήν χώρο της Χάριτος.

Η ατολμία των ιθυνόντων να θίξουν τα κακώς κείμενα ή και η επευλογία τους πολλές φορές σε άτομα προερχόμενα από τον οργανωσιακό χριστιανισμό – συγγενικές συμπάθειες, ασθενής θεολογική κατάρτιση, δειλία εκ ποικίλης ενοχικότητας, βόλεμα από τη συνδρομή εκείνων στο δικό τους κατηχητικό και ιεραποστολικό έργο είναι μερικές από τις συνηγορούσες παραμέτρους προς τις αιτιώδεις βάσεις του φαινομένου – έχουν φέρει το θέμα σήμερα σχεδόν σε αποστηγματική κατάσταση. Όσο δε θα χρονίζει το πρόβλημα, τόσο θα δυσκολεύει η σχετική θεραπεία του.

Όταν κάτι δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως κακό, δεν σημαίνει κιόλας ότι δεν είναι. Άλλωστε οι μεγαλύτερες και πιο επικίνδυνες πνευματικές πλάνες, τις οποίες βλέπουμε κυρίως απαντώμενες σε μεγάλους ασκητές, είναι αδιόρατες ή, ακριβολογώντας περισσότερο, διό και είναι τέτοιου είδους. Ο γράφων δεν θα επανελάμβανε τις σχετικές αράδες για τον σεχταριστικό χριστιανισμό, που έχει εκτενέστατα αναλυθεί από ικανό αριθμό μελετητών, εάν δεν γνώριζε την αντίθεση προς όλες αυτές τις παρεκκλησιαστικές ομάδες και τον οργανωσιακό εν γένει ευσεβισμό από την πλευρά του οσίου Πορφυρίου του Κausοκαλυβίτου. Αλλά δεν ήταν μόνον αυτός. Το σύνολο σχεδόν των σύγχρονων γερόντων αποστασιοποιούνταν άμεσα ή έμμεσα από τέτοιους χώρους, άλλοτε φανερά και άλλοτε πλαγίως ή μυστικώς, προφανώς γιατί δεν ήταν ακόμη έτοιμη η Εκκλησία να αποκαθάρει τέτοια προβληματικά φαινόμενα και για να μη σκανδαλισθούν οι ασθενείς στην πίστη και οι πολλοί. Ομολογώ, πάντως, εν παρρησία ότι μέχρι σήμερα δεν συνάντησα έναν ευλογημένο γέροντα που να εκφράσθηκε θετικά για τις πάσης φύσεως οργανώσεις ή που να μην τις έχει τεχνηέντως απαξιώσει.

Είναι γεγονός ότι η ίδια η εξέλιξη των πραγμάτων και η κοινωνία απέβαλε εν τοις πράγμασι τις ποικίλες *χριστιανικές αδελφότητες*, τις μικρές ή μεγάλες *οργανώσεις* και τον *ευσεβισμό* τους. Η παρωχημένη, αυτοπεριχαρούμενη, εσωστρεφής, ιδιωτεύουσα, φοβική και ελιτίστικη πνευματικότητα που καλλιεργείται στους εν λόγω χώρους όχι απλά δεν πείθει, αλλά μάλλον πλέον και απωθεί. Η εκλεκτισμός, η φαρισαϊκή αδιαφορία και αυτάρκεια, η νοοτροπία του μεγάλου αδερφού του ασώτου, η απουσία της ψυγείσης αγάπης και της συμπαθείας, η αφιλαδελφία, η αστοργία, η *ουσιαστική* απείθεια στην Εκκλησία, η στιλιζαρισμένη και κονσερβοποιημένη συμπεριφορά και θρησκευτικότητα, η τυπολατρία, η προγονοπληξία, τα εμφωλεύοντα επιμελώς πάθη της φιλαυτίας, της αλαζονείας, της υπεροψίας και πολλά έτερα (όπως κακότητας, ζηλοφθονίας, κατακρίσεως) κάτω από την επιδερμική ευσεβοσχημία και το ψευδεπίγραφο αγιωτικό προφίλ, η πρόταξη του φαίνεσθαι αντί του *είναι*, η *ad extra* και *ad intra* παροχή και αποδοχή της εικόνας και της (ψευδ)αίσθησης των «καθαρών» (κοινός παρονομαστής σε

τέτοιου είδους ομάδες, προσφυώς με αρχαίες και νεότερες αιρετικές και σχισματικές σχέτες), η ερχόμενη εξωτερική εμφάνιση από άλλες εποχές ή άλλο πλανήτη, η επαρχιώτικη διαφήμιση ενός περίκλειστου και εθνοφυλετικού χριστιανισμού μάλλον εσωτερικής κατανάλωσης, η μονομέρεια, η κατευθυνόμενη σκέψη, η πολυεπίπεδη ακαμψία, η αναπαραγωγή από τους εκείσε πνευματικούς πιστών φωντοαντιγράφων μιας άχρωμης, άγευστης, ανελεύθερης και συμπλεγματικής πνευματικότητας, η ανταγωνιστική σχέση προς την Εκκλησία (Επισκόπους, Ενορίες και Μοναστήρια), είναι ευάριθμες ενδείξεις που εξάπαντος μαρτυρούν την τεθλασμένη πνευματικότητα που εκκολάπτεται σε τέτοιους χώρους και μάλιστα πολλές φορές με θύματα άτομα καλοπροαίρετα (Β' Τιμ. 3:1-5).

Κανείς δεν αμφισβητεί την άχρι στιγμής προσφορά τους στην Εκκλησία ή τουλάχιστον την καλή πρόθεση των περισσοτέρων τους. Δεν αρκεί όμως τούτο μονάχα. Ο δυτικός ευσεβισμός, η προτεσταντίζουσα πνευματικότητα και πρακτική, η εξωτερική ευλάβεια, ο ιεραποστολικός ακτιβισμός, η άγνοια και η πολεμική (αυτό πλέον μετριάστηκε τελευταία σε μεγάλο βαθμό λόγω των απαιτήσεων των καιρών και της προώθησης της πατερικής γραμματείας και του αγιορείτικου μοναχισμού) σε βάρος της γνήσιας ορθόδοξης παράδοσης (π.χ. της μοναστικής άσκησης) και πολλά άλλα είναι μερικά εκ των πολλών τρωτών τους σημείων, τα οποία προβληματίζουν σοβαρά για το αν τελικά η ζυγαριά γέρνει προς την πλευρά της θετικής τους αποτίμησης. Θα έλεγα σαν ένα τελευταίο προσωπικό σχόλιο ότι η κατηχητική συνδρομή τους (πρέπει να) σταματάει στα πρώτα χρόνια του δημοτικού σχολείου, ενώ η παραμονή σε τέτοιους χώρους οδηγεί (ή μαρτυρεί εξάπαντος) αφεύκτως σε πνευματική, τουλάχιστον, ανωριμότητα.

Το παρόν δεν προτίθεται να αναλύσει όλο το εύρος του τεράστιου αυτού φαινομένου που βασανίζει τους εκκλησιαστικούς ανθρώπους τα τελευταία χρόνια. Είναι άλλωστε φύσει αδύνατο. Ήδη ο Χ. Γιανναράς, παρά τις όποιες προσωπικές εμπλοκές και εμπάθειές του αναφορικά με τη δυτικόσχημη και ξενόφερτη τούτη Οργανωσιακή θρησκευτικότητα, ανέλυσε εκτενέστατα και ευστοχότατα το ζήτημα. Το θέμα μας εδώ είναι άλλο: πότε επιτέλους η επίσημη Εκκλησία θα λάβει τη γενναία απόφαση να αποκαθάρει τις εμβόλιμες και ετερόκλητες για την Ορθοδοξία πνευματικές εκείθεν τοξίνες, που φιλοξενεί ή ανέχεται σε αυτές τις ομάδες και τοιουτοτρόπως να ξεκαθαρίσει μια και καλή τη θέση της, συνεπής προς τη θεολογία και την εκκλησιολογία της;

Δυστυχώς, όπως είπαμε και παραπάνω, οι Επίσκοποι χειροτονούν ιερείς θρησκευτικών σωματείων (πρωτοφανές τώντι στην ορθόδοξη παράδοση) και ποικιλοτρόπως εναγκαλίζονται τις παρ(εξω)εκκλησιαστικές συναγωγές. Αν η λογική των αριθμών ισχύει και εδώ, όπως και στο θέμα των αδιάκριτων

χειροτονιών, δηλαδή να μη χάσουμε πιστούς, δεν βρίσκει τον γράφοντα σύμφωνο, διότι πέρα από τον πελατειακό και εκκοσμικευτικώς γιάπικο χαρακτήρα αυτής της λογικής, μοιάζει να αδιαφορεί για την ποιότητα της παρεχόμενης πνευματικότητάς της. Με άλλα λόγια, είναι σαν να ενδιαφέρεται να έχει χριστιανούς, αλλά δεν τη μέλει τόσο αν τους κατά(δια)στρέφει εντός της.

Ποια η λύση άραγε στο πρόβλημα; Μα φυσικά και ο εκκλησιασμός απασών των χριστιανικών παραθρησκευτικών συναγωγών και ομάδων. Η Ιερά Σύνοδος μπορεί κάλλιστα να «κλείσει» τις αίθουσες των συγκεντρώσεών τους και να απαγορεύσει οιαδήποτε θρησκευτική συνάθροιση εκτός των ιερών Ναών ή τουλάχιστον άνευ της γνώμης και γνώσης εκάστου Επισκόπου. Ιερείς και αίθουσες επίσημα καταγεγραμμένες ως ανήκουσες σε Αδελφότητες και Σωματεία δεν νοούνται και πρέπει να απαγορευθούν ρητά και πάραυτα, πολλώ δε μάλλον ομιλίες, κατασκηνώσεις και κατηχητικά εκτός των ενοριών. Η ύπαρξη επίσης αγάμων «αφιερωμένων» λαϊκών (άλλο καινό φρούτο στα καθ' ημάς) θα πρέπει να πάψει επίσης να ευλογείται άμεσα ή έμμεσα από την Εκκλησία. Αυτά τα ολίγα έτσι, ενδεικτικά και μόνο.

Η Σύνοδος μπορεί να κάνει πολλά. Και δεν πρέπει κατά τη γνώμη μας να το καθυστερήσει άλλο. Οιοσδήποτε χώρος εκτός Εκκλησίας δημιουργεί πνευματικά «παραπράγουδα» και καλλιεργεί ψευδαισθήσεις και πνευματικές πλάνες και διαστροφές. Πρέπει επιτέλους να γίνει κατανοητό ότι δεν ωφελούνται πρωτίστως οι ίδιοι οι ανήκοντες σε τέτοιες ομάδες. Η συντηρούμενη και απορρέουσα εκείθεν αίσθηση της καθαρότητας και της υπεροχής έναντι του αμαρτωλού και βρώμικου κόσμου, αλλά και της ίδιας της εκκοσμικευμένης (κατ' αυτούς πάντοτε) Εκκλησίας – αν δεν δημιουργεί φαρισαϊκές εκδόσεις του χριστιανισμού, εξάπαντος νοθεύει με την υπεροπτική αυτή στάση εκλεκτισμού την πνευματική ζωή των μελών τους – είναι υπεραρκετά για να συνειδητοποιήσει η ίδια η μακροθυμούσα επ' αυτοίς Εκκλησία πόσο κακό κάνει σε εκείνους, αλλά και στον ίδιο τον εαυτό της.

Θα πρέπει, τέλος, να παρατηρήσουμε ότι ο πλεονασματικός συνωστισμός χριστιανών σε τέτοιους χώρους προκαλεί ένα μούδιασμα όχι μονάχα στην Εκκλησία και στους ιθύνοντές της, αλλά και στους θεράποντες των θεολογικών γραμμάτων και πραγμάτων. Η ανθρωπαρέσκεια και ο φόβος της πρόσκρουσης στο χρόνο και διογκωμένο τούτο πρόβλημα οδηγούν συνήθως στην παραπομπή του στις καλένδες. Αλλά τούτο ούτε τίμιο ούτε αντρίκιο είναι. Πρέπει κάποια στιγμή η Εκκλησία να θεραπεύσει αποφασιστικά τα εσωτερικά της τραύματα και τις εκκλησιολογικές και έτερες αγκυλώσεις και εκκρεμότητές της, ώστε να επιδοθεί με περισσότερη επιτυχία και πειστικότητα στο έργο της σωτηρίας του κόσμου, «των εκτός».

Ο άγιος γέροντας Παΐσιος υπογράμμιζε συχνά πυκνά την ορθόδοξη ανατολική ευλάβεια σε αντιδιαστολή με τη δυτική ευρωπαϊκή ευσέβεια. Ο Ορθόδοξος ήταν πάντοτε ο λεβέντης, ο άνθρωπος της καθημερινότητας, το παλικάρι, ο ποιητής και εργάτης, ο τραγουδιστής των ωραίων της ζωής και του Θεού, ο μυστικός ήρωας, εκείνος που ποτέ δεν νοιαζόταν για το φαίνεσθαι και τη γνώμη του κόσμου (τα οποία συνήθως περιγελούσε με πρωτοκορυφαίους τους δια Χριστόν σαλούς), αλλά για το είναι και την αντίστοιχη του Θεού, μόνο για τη δόξα του Κυρίου. Αυτά τα «μπαστάρδεψαν» οι δυτικοί και οι φωτοκόπιες τους, απόκοσμες, γκυκανάλατες, ανέραστες και ανέστιες (κλεμμένο από φίλο θεολόγ(ι)ο κληρικό) γκρίζες φιγούρες. Μπορεί να μην αγγίζουν όλους αυτά, αλλά...

Ο χρόνος κάποιων έχει τελειώσει, αλλά εκείνοι δεν θέλουν να το καταλάβουν. Όταν δε τούτο καταστεί απεγνωσμένη εμμονή αναρρίχησης στην επιβίωση και στην επιφάνεια, τότε εκπίπτει και σε αμαρτία. Πάσα φυτεία που δεν σπέρνεται και δεν καλλιεργείται από τον Θεό μέσα στην Εκκλησία του Χριστού, αναποδράστως ξηραίνεται, γηράσκει, αποθνήσκει, εκριζώνεται (Ματθ. 15:13). Μόνος τρόπος σωτηρίας δεν απομένει έτερος, παρά μονάχα ο εγκεντρισμός στην άμπελο του Χριστού, στην Εκκλησία (Ιω. 15:1-6).